

'mirar amorosament' a «cobrar afició, encariñarse» i des d'ací a 'emparar, protegir' a penes cal explicació.

La forma catalana presa per CŪPIDUS, fou naturalment *cóbeu*, *cóbea*, ben freqüent en les *VidesR.* 171r1, 201v2, en R. Llull, el *Curial*, etc. (cites en *AlcM* i passim);² i d'ací sortien els abstractes *cobeeza* (*Homilies* «senes mala *cobeeza*» 2v16, *EntreDLL.* 1, 133)³ i *cobeetat*, que també figura en els textos lullians (cita del *Llibre de Cont.* en *AlcM*). Però la forma comuna, tant en oc. antic com en els nostres medievals, és *cobeitat*,⁴ que es troba a cada pas, en tota mena de textos de les dues llengües: tal com el verb *cobeejar* (< *cobezejar*) es contragué aviat en *cobejar*, també és natural que *cobeetat* vagi passar aviat a *cobeitat* 'cobejança'. Els exemples de *cobeitat*, i de l'adjectiu derivat secundàriament *cobeitós*, es troben a grapat encara en els nostres Guillem de Cervera, Cerverí de Girona, etc.: inútil donar-ne cites. En català el verb *cobeitar* format sobre *cobeitat* sembla haver estat rar, però era força freqüent en els trobadors: «e non *cobeitar* gran censa ('tributs') / ni-l ben d'aquest mon dolén», Peire Cardenal, i també en Marcabré, etc. Arnaut Daniel l'usava amb complement de la persona amada «pos tan vos *cobeitan* miey huel» (Rayn. II, 421b) i és ja la forma que hem d'entendre (segons el compte de les síl·labes) allà on mss. del *Boeci* posen *cobeetar* (Appel, *Chr.*, 105, 173); fr. ant. *cobeitier* avui *convoiter*. El canvi des de la idea de 'desitjar amorosament (una persona)' a 'pendre-la sota la nostra protecció' era ben fàcil i 'donar-li hospitalària acollida' què és sinó la protecció mateixa, per excel·lència?

És clar, de tota manera, que aquesta transició de significat havia de ser facilitada pel veïnatge de tants mots en *cob-* i inicials anàlogues que designaven concordement la noció de cobriment o embolcallatge: en primer lloc *cobrir*, *donar cobert*, junt amb l'antic *cu-ber-tar* 'tapar amb una coberta', del qual *AlcM* dóna dos exs. en docs. de 1409 i del S. xiv; afegim-hi encara *cobricelar*, i *covar* (cobrir la lloca) queda també a prop, fins i tot mall. *acubar* 'afectar de xafogor' és encara un mot que havia de contribuir a la pressió semàntica en aquesta direcció.

Em sembla, doncs, clar, que *cobitiar* no és més que el resultat d'una transposició de la *i* en el grup *-it-* de *cobeitar*. No fóra estrany que el poble vagi tenir la impressió que *cu-ber-tar* i un **cubeitiar* eren lleus variants fonètiques o formatives l'un de l'altre, cosa que havia d'influir fortament en el canvi de significat. Però en tot cas l'arrel etimològica es troba de la banda de *cobeitar* i *cobeitat* provinents de CUPIDUS i no pas de CUBARE, com ho prova ja la *-b-* (no *v*) i tota l'estructura formal del mot. Per a occitanismes a Mallorca, veg. *LleuresC.*, pp. 257-8, DCEC II, 603b31, i ací s. v. *broix* (BRÖFEC). Altrament ens guardarem d'assegurar que més que un occitanisme o un arcaisme català, no sigui això un mossarabisme d'origen paral·lel, o que la transposició de *-eitar* en *-itiar* no sigui deguda a una pronúncia imperfecta dels moriscos mallorquins dels Ss. XIII-XVI, que encara no sabien pronunciar prou exactament els mots catalans.

DERIV.: *Cobiti*. *Acobitiament*, *acobitiador*. D'encobrir: *encobeïment* (V. supra).

Cobejar. Fou primitivament *cobeekar* (< *cobedejar*), derivat en *ejar* de *cóbeu* CUPIDUS: «a les dones seglars digam que humilment venguen vestides --- per ço que no tempten la nostra ànima a *cobeekar* les vanitats d'aquest món», Llull (*Blanq.* I, 255.27); «veguer e batles --- deven *cobeekar* justícia e lealtat, e deven viure honestament», *CostTort Ol.*, 380; *cobeeyant* a. 1306 Finke (*Acta Ar.* III, 149). Ja contracte en *-bejar*: «provoquen los hòmens a *cobejar-les*», Eiximenis (prosicat, *EntreDLL.* I, 111.4); *cobeyat*, trad. *covoitié*, Reixac, *Questa*, 199.15. Aviat reprès pels Renaixentistes: «Doncs, com l'àngel rebellat, / que *cobejava* ésser Déu, / crema, cor desventurat», MAguiló, a. 1844 (*AntPoët.*, 1975, 51); «tan bon'espasa he vista --- / és de virtut sens falla: bé ho ha mostrat; / lo meu cor la *cobeja*: / me la vols dar?», Milà i F. (*Pros Bernat*, v. 198).

DERIV.: *Cobejable* [«la doctrina que considera'l delit com un moviment irracional de l'ànima cap a allò que sembla *cobejable*», Coromines, *Vida Austera* IV, cap. 3, p. 278, ja en l'autògraf de 1907; no encara Lab., cites posteriors en *AlcM*]. *Cobejador*. *Cobejament* [Llull]. *Cobejança* [*cobejança*, Llull; «per què, és l'òme bé orp --- qui per *cobeeyança* d'aver, per la amor de Déu ---», *Senescal d'Egipte*, *NCl.* XLVIII, 146; reprès per algun escr. Renaix.: «defensant-se feréstegament y sense més amparo que ses pròpies forses, de les infames *cobejanças* d'un malvat», MVayreda, *Puny.* VIII, 154, però la major part, fins c. 1920 preferiren *cobdícia*, infra]. *Cobejós* [Ausiàs].

Cobdícia. Prolongament mig-savi del b. ll. CŪPIDŪTĪA [S. x i ja abans] resultant del ll. clàssic CUPIDITAS, -ATIS id. D'aquell també el cast. *codicia* (cast. ant. *cobdicia*), port. *cobiça*, cf. DCEC I, 834b-835a. En cat. [1354]: «com alguns bons ginadors fossen venguts a Roses per seguir-nos ací, no hagués cura de trametre'ls ací ab Nós, per *cubdícia* de la paga que fer Nós volgués» (*BABL* v, 90); «e açò no dich per *copdícia*, que ans vull que-s faça públicament» doc. ross. de 1380; «les àvols fembres --- los oficials --- lexen-les romandre --- e, ço que és pijor, per *cobdícia* del rescat ne difamen algunes, contra veritat», Eiximenis (*DComp.*, 81); «ni *cobdícia* de tordre --- no ha fet parlar axí mon companyó», *Curial* (*NCl.* II, 255); també apareix en els Proverbis del mallorquí En Pacs, S. xv, reemplaçant *cobesa* de Guillem de Cervera [*Prov.*, 1072a]: «e dich a mi: çquè faré, / invidiós ab *cubdícia*? / tuzetat ligat me té, / lo cor tinc ple de malícia, / trist de mi!» en el mallorquí Fc. Prats, a. 1487 [JqMBover, *BiEscrBal.* II, 154.2.2]; *cobdícia* de arrendar: «temeritas redemptionis», OPou (*ThPu.*, 127). Els escr. Renaix. (que aviat restaren *cobejar*, *-jable*, *-jós*) s'atingueren llargament a *cobdícia*, com a abstracte: «el filisteu hipòcrita que pren per muller la rica hereva de *cobejada* fortuna --- afronta la dignitat humana que és en ella, i posa per damunt de tot la pròpia *cobdícia*», Coromines, *Vida Austera* II, ca-